

Decréixer per créixer

Per una economia que respecti el límit mínim vital i el sostre ambiental

Les teories de replantejament del model social i econòmic porten sent debatudes des que el Club de Roma va publicar l'informe *Els límits del creixement*, als anys 70. Des de llavors, les diverses corrents de l'ecologia política, així com les seves interseccions amb les interpretacions marxista, feministes i decolonial, han permès fer avançar aquests debats fins a poder-los aplicar a una realitat que és més complexa amb cada dia que passa.

Una realitat que s'encamina a les pitjors conseqüències de la crisi climàtica que, segons l'acord de París de 2017, no pot sobrepassar l'augment global de les temperatures en 1,5º C. Actualment, tanmateix, la falta d'ambició dels governs i institucions de bona part del món, així com la seva reticència de prendre mesures immediates, implica que ens encaminem cap a escenaris d'augment de temperatures molt superiors. Això implicarà, potencialment, tant l'augment del nivell del mar —i que ciutats com Barcelona o regions senceres com el Delta de l'Ebre quedin inundades— com l'extinció massiva d'espècies, coneguda com a Sisena Extinció, i altres fenòmens meteorològics extrems imprevisibles.

Malgrat tot, fins i tot en aquest escenari és poc probable que els humans ens extingim com a espècie a causa de la crisi climàtica. En canvi, la transformació radical dels ecosistemes que habitem a nivell planetari implicarà un canvi radical en la manera que tenim de perpetuar-nos com a societat. És a dir, la crisi climàtica posa en qüestió la reproducció social de la nostra espècie fins al punt que pot fer-la impossible. És per això que l'aposta per un canvi ecosocial és més necessari que mai: veiem com l'actual model de producció i consum amenacen la vida mateixa tal i com la coneixem.

La qüestió, doncs, no es tracta de teoritzar un model econòmic i social ideal; tampoc un horitzó utòpic. Al contrari, es tracta d'afrontar una amenaça que estem començant a patir ja a l'actualitat, amb el replantejament de les cadenes de distribució globals o l'inici de l'escassetat d'alguns materials, especialment relacionats amb els combustibles fòssils. El marc en què ens trobem, tenint uns recursos limitats, no té sentit el creixement il·limitat que aposta el capitalisme, especialment en la seva visió neoliberal i extractivista. Traspassar aquests límits suposa una pressió exercida sobre les generacions futures, els habitants del Sud

Global i la resta d'espècies del planeta. L'Estat espanyol necessitaria 2,5 Terres per a regenerar els recursos naturals que extreu en un any, sent aquest només un dels molts exemples de la insostenibilitat del model extractivista actual.

En aquest sentit, les forces emancipadores, com Joves Ecosocialistes, hem de tenir la valentia d'anar més enllà d'aquesta anàlisi: l'interrogant no és si podem decreixer o no, o de quina manera cal que proposem alternatives al decreixement a què ens obligarà el col·lapse climàtic, sinó com ho hem de fer. Si ho abordem, hem d'entendre també que això implica una coordinació i intervenció institucional i social a un nivell que les nostres societats no han vist fins ara. Només així podrem pilotar una transició cap a un model més just socialment. Cal desenvolupar un model basat en la justícia global i climàtica, en què l'aposta pel consum responsable i per la producció i la distribució de proximitat permeti posar punt i final a la desposseïció i extractivisme que pateixen les àrees del sud global per una banda, i a l'acumulació i malbaratament que es dona en les potències occidentals, mentre continuen traient profit de la lògica neocolonial, per l'altra. Aquesta proposta passa necessàriament per un decreixement dels sectors econòmics que son tan sols rentables en base a aquests paràmetres de dominació, i va de la mà d'un creixement en àrees com la cooperació, la coordinació internacional en la distribució de matèries primeres, la creació de mecanismes de solidaritat i repartiment de la riquesa, i el desenvolupament de drets socials a tots els nivells.i.

Si la intervenció pública és necessària per tal de coordinar aquesta transició, també és un fet que actualment encara no tenim totes les respostes i que les nostres societats estan, encara, massa ancorades en el sistema capitalista per a fer un canvi radical en massa poc temps. Com hem vist amb la pandèmia de la covid-19, les relacions de producció i consum que hem teixit durant dècades són, encara, l'única garantia de vida per la classe treballadora de la nostra societat. No podem permetre que un canvi brusc en el nostre model econòmic deixi molta gent enrere, tal i com vam passar durant el confinament de març de 2020. Cal, doncs, que aquesta transició sigui esglaonada, malgrat que immediata i radical, per no deixar ningú enrere. Aquest procés ha de tenir en compte els diversos nivells institucionals i ha de garantir la solidaritat internacional; en un marc europeu on la política monetària és comuna i el mercat de consum és continental, és necessari que la visió d'aquest decreixement, o redistribució del creixement, tingui en compte polítiques concretes com bons de transició (seguint l'exemple dels bons de recuperació de la covid-19 europeus).

És probable, doncs, que el model decreixentista clàssic no sigui el més adequat perquè presenta el decreixement econòmic com a única possibilitat; en canvi, considerem que altres interpretacions, com la renaturalització dels nostres entorns o la garantia dels béns comuns són necessàries i complementàries a aquesta visió. No podem oblidar que l'economia mai està aïllada i s'interrelaciona amb la pròpia existència de la nostra societat. Si la potencial fallida del capitalisme a causa del

col·lapse climàtic ens ha de servir per a alguna cosa és per demostrar, justament, que no podem entendre la producció econòmica de la nostra societat sense la reproducció social de l'espècie humana.

Veiem especialment interessant propostes com les que desenvolupen les propostes alternatives per un altre model econòmic, com l'economia del dònut, que impliquen establir uns mínims socials indispensables per garantir el nostre benestar —en habitatge, alimentació, energia, cures o oci, entre d'altres— alhora que es respecta un sostre ecològic que no es pot sobrepassar sense arribar a l'escassetat —per exemple, en l'ús de recursos minerals, hidrològics o en l'existència de la vida dels éssers no-humans. Cal plantejar-nos quins productes i serveis necessitem realment, fugint del consum desafortat a què les societats occidentals estem abocades.

Davant d'aquesta gran amenaça que tenim per endavant, Joves Ecosocialistes aposta per:

- 1.** Abordar la manera de com garantir un canvi de model energètic que tingui en compte la implementació de les energies renovables alhora que es garanteix l'abastiment energètic igualitari per la societat.
- 2.** Qüestionar el model de consum de les societats occidentals, basat en la immediata i l'extractivisme de matèries primeres.
- 3.** Evitar les interpretacions colonials i d'explotació dels cossos i territoris del Sud Global en qualsevol de les respostes a la crisi climàtica per les que aposti l'organització o els espais on participen les seves militants.
- 4.** Contribuir al debat de la implementació d'un nou model ecosocial que vagi més enllà de les experiències teòriques per a que la construcció d'una societat més justa, igualitària i ecològicament sostenible estigui basada en posar en pràctica polítiques concretes i de caràcter col·lectiu, especialment en l'àmbit municipal i en coordinació amb els altres nivells institucionals que siguin necessaris.
- 5.** Deixar obert el procés de conceptualització d'aquesta transició als diversos espais de l'organització, permetent a les diverses sectorials i territoris definir el tipus d'Horitzó.